

KEMIN VARHAISKASVATUKSEN LAATUKÄSIKIRJA

*" On tärkeää,
millä tavoin ihminen herää,
miten aloittaa pitkän päivän.
Ja lapsuushan juuri
on meidän aamumme."*

Tove Jansson

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	3
LAATU KEMIN VARHAISKASVATUKSESSA.....	4
NÄIN RAKENNAMME VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖN.....	6
NÄIHIN TOIMINTAMME PERUSTUU	8
NÄIN TOIMINTA RAHOITETAAN	8
NÄIN LUOMME ASIAKKUUSSUHTEEN.....	9
NÄIN JOHDAMME VARHAISKASVATUSTA.....	10
NÄIN HENKILÖSTÖ TOIMII TARKOITUKSENMUKAISESTI.....	11
NÄIN TOIMINTAMME JÄRJESTETÄÄN.....	13
NÄIN TEEMME YHTEISTYÖTÄ	16
LOPUKSI.....	18

JOHDANTO

Laatutyön tarkoituksena on toisaalta nostaa esille Kemin varhaiskasvatuksen vahvuuksia ja toisaalta myös hakea kohtia, joihin kaivataan muutosta. Itse kunkin on hyvä välillä pysähtyä miettimään mitä, miten ja miksi teen.

Kemin varhaiskasvatustyöryhmä aloitti työnsä helmikuussa 2004. Samanaikaisesti järjestettiin koko päivähoitohenkilöstölle Edufinin toteuttama koulutus varhaiskasvatussuunnitelman työstämiseksi. Tavoitteena oli saada valmiiksi sekä kunnan että jokaisen yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) sekä lomake lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa varten. Vasutyö saatiin päätökseen vuonna 2005. Sen jälkeen suunnitelmia on päivitetty.

Työryhmä osallistui myös Edufinin järjestämään projektiin, jossa työstettiin päivähoiton käyttöön Euroopan laatupalkinnon (EFQM) mukainen laadun arviointiväline. Se valmistui vuonna 2005. Syksyllä 2008 varhaiskasvatustyöryhmästä koottu laatutyöryhmä aloitti laatukäsikirjan työstämisen. Työn myötä esille nousi kysymyksiä, jotka vaativat välitöntä ratkaisua ja keskeyttivät laatukäsikirjatyön, esim. Kemin päivähoiton käyttöön työstettiin uudet lomakkeet lapsen henkilökohtaista vasua varten.

Ryhmä on työskennellyt tiiviisti ja kokoontumissa käydyt keskustelut ovat olleet antoisia. Ryhmän jäsenet ovat kuitenkin työstäneet laatukäsikirjaa oman työnsä ohessa, mikä on hidastanut työn valmistumista. Kunnan taloudellinen tilanne heijastuu myös varhaiskasvatukseen, ja henkilökunta on jatkuvan haasteen edessä hakiessaan uusia keinoja päivähoitoarjen järjestämiseksi. Kaikissa tilanteissa on hyvä kuitenkin muistaa varhaiskasvatuksen perimmäinen tarkoitus: hyvinvoiva lapsi.

Laatutyöryhmään kuuluivat Kirsti Jaakkola pj., Hannele Aalto, Anja Anttonen, Sinikka Henttinen, Arja Hyvärinen, Peija Koskela, Eija Malinen ja Anne Perkiö.

LAATU KEMIN VARHAISKASVATUKSESSA

Hyvinvoivalla lapsella on parhaat mahdollisuudet kasvuun, oppimiseen ja kehittymiseen, ja varhaiskasvatuksen tavoitteena onkin edistää lapsen hyvinvointia. Turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet luovat pohjan lapsen perusturvallisuudelle ja sosiaaliselle kehitykselle. Lapsi tuntee, että hänen tarpeisiinsa vastataan ja hänen yksilölliset perustarpeensa tulevat huomioituiksi.

Laatua rakennetaan arjessa toimimalla. Kasvatus on tietoista toimintaa ja edellyttää keskustelua lapselle hyvästä kasvatuksesta ja kasvatusmenetelmistä. Aikuisen rooli on tärkeä. Tarvitaan tilanteessa läsnä oleva aikuinen, joka antaa lapselle tunteen, että hänet huomataan, hän tulee kuulluksi ja on tärkeä omana itsenään.

Laatutyössä

- **on sovittu** mitä ja miten tehdään
- **kirjataan** mitä on sovittu
- **tehdään** niin kuin on sovittu
- **arvioidaan** sovittujen käytäntöjen toimivuutta
- **kehitetään** käytäntöjä

Laatua varhaiskasvatuksessa on

- lapsen oikeus lapsuuteen
- lapsen näkyväksi ja kuulluksi tuleminen
- lapsen ja aikuisen läsnäoleva vuorovaikutus
- terveellinen ruoka
- riittävä ulkoilu, liikunta ja lepo
- puhtaudesta huolehtiminen
- kiireettömyys
- aikaa leikille ja vuorovaikutussuhteille toisten lasten kanssa
- kasvatustyön näkyväksi tekeminen yhdessä vanhempien kanssa
- henkilöstön yhteinen näkemys kasvatustyöstä
- jatkuvaa kehittämistä ja parantamista

Laatua on myös palveluiden vaivaton saatavuus. Kunnalla on tarjota perheille riittävästi monipuolisia, perheiden tarpeita vastaavia varhaiskasvatuspalveluja. Laatua on palveluun tai tuotteeseen tyytyväinen asiakas.

KASVATUSPÄÄMÄÄRÄT

Kemin varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty varhaiskasvatuksen päämäärät. Kasvatuspäämäärät määrittävät varhaiskasvatustoimintaa ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten työtä. Yksittäiset kasvatus- ja sisältötavoitteet asetetaan näiden perusteella.

1. Henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen

Lapsen yksilöllisyyttä kunnioitetaan. Kukin lapsi saa toimia ja kehittyä omana ainutlaatuisena persoonallisuutenaan.

2. Toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistaminen

Lapsi suhtautuu myönteisesti itseensä, toisiin ihmisiin, erilaisiin kulttuureihin ja ympäristöihin. Hän ottaa muut huomioon ja välittää toisista.

3. Itsenäisyyden lisääminen

Lapselle annetaan aikaa ajatella ja tehdä valintoja oman kehitystasonsa mukaisesti. Päämääränä on auttaa lasta kasvamaan niin, että hän kykenee aikuisena huolehtimaan itsestään ja läheisistään sekä tekemään elämäänsä koskevia päätöksiä ja valintoja.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen pohjalta Kemin varhaiskasvatuksen arvoiksi on valittu ***lapsuus, turvallisuus, oikeudenmukaisuus ja asiakaslähtöisyys***. Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Huoltajien lapsensa kasvatukselle asettamat arvot huomioidaan varhaiskasvatustoimintaa suunniteltaessa.

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä käydään henkilöstön kesken arvokeskusteluja. Yhdessä sovitut arvot määrittävät varhaiskasvatuksen sisältöjä ja kehittämistä sekä ohjaavat henkilöstön toimintaa. Arvot näkyvät myös perheiden saamassa palvelussa.

Lapsuus

Lapsuuden kunnioittaminen ainutkertaisena elämänvaiheena on kemiläisen varhaiskasvatuksen arvopohja, jolla pidetään yllä elämänmyönteisyyttä ja luodaan uskoa tulevaisuuteen.

Oikeudenmukaisuus

Varhaiskasvatuksessa lasten ja perheiden tarpeet huomioidaan tasavertaisesti.

Turvallisuus

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että lapsi tuntee olonsa fyysisesti ja psyykkisesti turvallisiksi.

Aikuiset luovat lapsille ikätason mukaiset, selkeät rajat ja säännöt.

Lapsella on oikeus pysyviin ihmissuhteisiin.

Asiakaslähtöisyys

Avoin, toimiva ja kunnioittava vuorovaikutussuhde on asiakaslähtöisyyden perusta.

Erilaiset ja erilaisissa elämäntilanteissa olevat lapset ja perheet kohdataan yksilöllisesti joustaen.

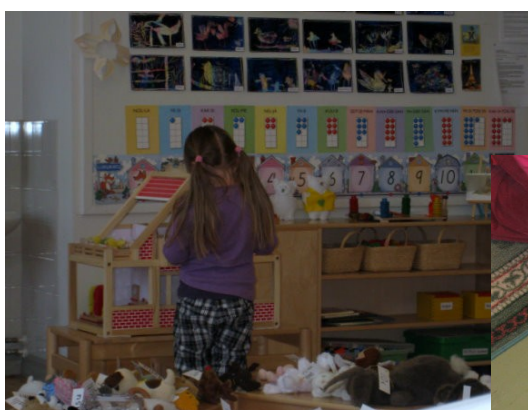
NÄIN RAKENNAMME VARHAISKASVATUSYMPÄRISTÖN

Fyysinen toimintaympäristö

Meri ja luonnonläheisyys eri vuodenaikoina ovat osa kemiläistä varhaiskasvatusympäristöä. Hyvä varhaiskasvatusympäristö mahdollistaa lapselle ominaisen tavan toimia; liikkuen, tutkien, leikkien ja havainnoiden lapsi kokee erilaisia elämyksiä.

Ympäristöllä vaikutetaan kannustavasti lapsen omatoimisuuteen. Varhaiskasvattajalla on vastuu ja velvollisuus suunnitella, järjestää ja muokata varhaiskasvatusympäristö lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Tilat ovat muunneltavia ja esteettömiä, kalusteet lapsille ja aikuisille sopivia sekä leikkivälineet ja materiaalit lasten saatavilla. Tiloissa on mahdollisuus sekä monipuoliseen leikkiin että rauhoittumiseen. Hyvä leikki- ja oppimisympäristö sitouttaa lapset toimintaan.

Varhaiskasvattaja huomioi kaikissa tilanteissa turvallisuuskäsitteet. Kemissä on laadittu päivähoiton käyttöön turvallisuussuunnitelma, joka päivitetään säännöllisesti.

Psyykkinen toimintaympäristö

Varhaiskasvatusilmapiiri on myönteinen, kannustava ja turvallinen. Aikuinen on aidosti läsnä ja kuuntelee lasta, toimintailmapiiri on avoin ja erilaisuutta hyväksyvä. Vastuu myönteisestä ja kiireettömästä ilmapiiristä on aikuisilla. Yksikön toimintaperiaatteet ovat yhdessä sovitut ja selkeät, jolloin jokainen aikuinen tietää vastuunsa ja velvollisuutensa. Myönteistä varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä ylläpidetään henkilökunnan säännöllisillä keskusteluilla.

Sosiaalinen toimintaympäristö

Lapsi on osa yhteisöä, jossa hän toimii. Sosiaalisen toimintaympäristön muodostavat toimintayksikön lapset ja aikuiset toimiessaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Yksiköillä ja ryhmillä on yhteisesti sovitut säännöt, jotka tuovat lapsille turvallisuuden tunteen. Myönteisen suhtautumisen ja palautteen avulla lapsi oppii suhtautumaan myönteisesti itseensä, toisiin ihmisiin ja muihin kulttuureihin. Hän oppii huomioimaan muut ihmiset ja heidän tarpeensa erilaisissa tilanteissa. Vertaisryhmässä lapsi kokee osallisuutta ja oppii sosiaalisia taitoja vuorovaikutuksessa muiden lasten kanssa. Toiminta järjestetään pitkälti pienryhmissä.

NÄIHIN TOIMINTAMME PERUSTUU

Varhaiskasvatusta säätelee laki ja asetus lasten päivähoidosta, laki sosiaalihuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta. Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa.

Kemin kaupungin varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus on tukea lapsen kasvua ja kehitystä hyvään ja tasapainoiseen elämään. Arvot määrittävät varhaiskasvatuksen sisältöä ja kehittämistä sekä ohjaavat henkilöstön toimintaa. Toimintaperiaatteet ja arvot päivitetään säännöllisesti, jotta ne vastaavat ympäristössä ja asiakaskunnassa tapahtuvia muutoksia. Varhaiskasvatyüksiköissä käydään henkilöstön kesken jatkuvaa arvokeskustelua. Lapsen vasukeskustelussa sovitetaan yhteen perheiden ja varhaiskasvatuksen arvot. Tarvittaessa perheille tarjotaan varhaiserityiskasvatuksen palveluita. Varhaiserityiskasvatusta toteutetaan lapsen tarpeet huomioiden hänelle tutussa ympäristössä ja pitäen huolta hänen mahdollisuuksistaan tasavertaiseen osallisuuteen toimintoissa.

Toiminta järjestetään kulloisenkin lapsiryhmän rakenteen ja tarpeiden mukaan. Aikuisilla on tieto lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä kyky hyödyntää tietoa käytäntöön. Toiminta on sekä tavoitteellista että suunnitelmallista ja siinä otetaan huomioon lapsen ja lapsiryhmän tarpeet. Toiminta perustuu leikkiin ja yhdessä toimimisen iloon.

Monikulttuuriset lapset toimivat samassa ryhmässä muiden lasten kanssa, mikä mahdollistaa suomen kielen oppimisen. Varhaiskasvatuksen opetuskieli on suomi. Lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen jää ensisijaisesti perheelle. Huoltajille kerrotaan päiväkodin tavoitteista ja toimintatavoista, ja tarvittaessa käytetään tulkin palveluja.

NÄIN TOIMINTA RAHOITETAAN

Vuoden 2009 alusta Kemissä otettiin käyttöön Maisema-malli, jonka tavoitteena on ohjata, hallita ja seurata kunnan taloutta ja toimintaa entistä tehokkaammin ja tuloksekkaammin. Valtuuston hyväksymä

talousarvio on tilaus, joka tehdään tuoteryhmäkohtaisesti. Varhaiskasvatuksen tuoteryhmiä ovat päiväkotihoito, vuoroahoito, perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito, varhaiserityiskasvatus, esiopetus ja lasten kotihoidontuki.

Resurssitaulukko on tuottajan (koulutuslautakunnan) työkalu, joka kertoo tuoteryhmittäin mm. yksikkökustannukset, yksikkökustannukset/tuote, kapasiteetin, kysynnän ja käyttöasteen. Varhaiskasvatuksen talouden ja henkilöstömäärän suunnittelu pohjaa resurssitaulukosta saatavaan tietoon. Tilaustaulukko muodostuu resurssitaulukosta. Tilaustaulukko on tilaajan (valtuusto ja hallitus) ja tuottajan (lautakunta) välinen sopimus siitä mitä tilataan, kuinka paljon ja mihin hintaan. Jos tilausta täytyy muuttaa kesken vuoden, sovitaan siitä tilaajan kanssa. Talousarvio muodostuu tilaustaulukoiden pohjalta. Talouden seuranta tehdään neljännesvuosittain.

Taloudella on suuri merkitys varhaiskasvatuksen laatuun. Kemissä tilaaja luo puitteet, joissa toiminta toteutetaan eli varhaiskasvatus tuottaa tilaajan määrittämää laatua.

NÄIN LUOMME ASIAKKUUSSUHTEEN

Varhaiskasvatuksen asiakkaita ovat lapsi ja hänen perheensä. Asiakkuus alkaa siitä, kun perhe hakee päivähoito- tai esiopetuspaikkaa ja loppuu päivähoitopaikan irtisanomiseen. Hyvin toimivilla varhaiskasvatuspalveluilla on myös yhteiskunnallista vaikuttavuutta, kun ne mahdollistavat huoltajien työssäkäynnin tai opiskelun.

Asiakasnäkökulma toteutuu jatkuvassa ja avoimessa vuorovaikutuksessa lasten, perheiden ja henkilöstön välillä. Huoltajat pääsevät vaikuttamaan päiväkotien toimintaan ja varhaiskasvatuksen sisältöön osallistumalla lapsensa varhaiskasvatussuunnitelman tekoon sekä vastaamalla asiakaskyselyihin. Luottamuksellisuus on tärkeä osa varhaiskasvatusta.

Henkilökunta toimii huoltajien tukena kasvatustyössä ja havainnoi ja seuraa lapsen kehitystä samanikäisten lasten parissa sekä antaa palautetta huoltajille lapsen kehityksestä.

NÄIN JOHDAMME VARHAISKASVATUSTA

Varhaiskasvatusta johtaa päivähoiton johtaja. Hän huolehtii ja vastaa varhaiskasvatuspalveluiden johtamisesta ja kehittämisestä sekä niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja arvioinnista.

Jokaisella yksiköllä tai alueella on oma lähiesimies, joka vastaa oman yksikkönsä tai alueensa osalta päivähoitolain ja -asetuksen sekä varhaiskasvatuksen arvojen mukaisesta toiminnan suunnittelusta, toteutuksesta ja kehittämisestä sekä henkilöstöjohtamisesta. Esimiehen tehtävänä on pitää toiminta perustehtävässä. Koulutuksen ja työnohjauksen avulla esimies vahvistaa johtamistaitojaan ja työssä jaksamistaan.

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan pedagogista johtajuutta, jolla esimies ohjaa työyhteisöä kohti tavoitteiden suuntaista kasvatustyötä. Vahva kasvatuksellinen ammattitaito auttaa häntä tässä työssä. Päiväkodin johtaja osallistuu lapsiryhmätyöhön, jolloin tuntuma päivähoiton arkeen säilyy.

Yhteiskunnassa tapahtuvista nopeistakin muutoksista huolimatta johtajan tehtävänä on pitää varhaiskasvatus toimivana ja järjestäytyneenä. Muutokset kuormittavat paljon työyhteisöjä, ja johtajan tehtävänä on luoda usko työyhteisön selviytymiseen niistä. Jokainen työntekijä johtaa pitkälti itseään ja on oman työnsä paras asiantuntija. Tarvitaan kuitenkin läsnä oleva johtaja, jolla on mahdollisuus keskustella henkilöstön kanssa ja sitä kautta mm. saada henkilöstön piilevät voimavarat esille. Työntekijä tarvitsee palautetta työstä oppiakseen uutta ja voidakseen kehittää omaa osaamistaan. Johtajan tehtävänä on huolehtia rakentavan palautteen annosta, herättää kriittistä arviointia ja pohdintaa sekä tukea yksilön työsuoritusta.

NÄIN HENKILÖSTÖ TOIMII TARKOITUKSEN MUKAISESTI

Kelpoisuus

Ammattitaitoinen, motivoitunut ja työhön sitoutunut henkilöstö on tärkein voimavara toiminnan järjestämisessä. Henkilöstölle annetaan mahdollisuus taitojensa ja tietojensa käyttämiseen, ja sitä kannustetaan työkiertoon, jolloin työntekijät siirtyvät yksikön sisällä ryhmästä tai yksiköstä toiseen. Tämä kierto mahdollistaa lapselle pysyvien ihmissuhteiden säilymisen lapsen vaihtaessa ryhmää. Kemissä on laadittu jokaiselle ammattiryhmälle oma tehtäväkuvaus yhdessä päivähoiton johtajan sekä lähiesimiehien, henkilöstön ja ammattijärjestön edustajan kanssa. Kuvaukset päivitetään säännöllisesti.

Päiväkodissa tulee vähintään joka kolmannella hoito- ja kasvatustehtävissä toimivalla henkilöllä olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetun 7§:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus ja muilla hoito- ja kasvatustehtävissä toimivilla 8§:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus. Jos ryhmäperhepäiväkodissa hoidetaan useampaa kuin 8 lasta, tulee yhdellä työntekijällä olla vähintään sosiaalihuollon ammatillisen kelpoisuusehtojen 8§:ssä säädetty kelpoisuus.

Henkilöstömäärä suhteessa lasten määrään

Henkilökunnan ja lasten välinen suhdeluku määritellään seuraavasti:

- alle 3-vuotiasta kokopäivähoidossa olevaa lasta kohden 1 henkilö/ 4 lasta
- yli 3-vuotiasta kokopäivähoidossa olevaa lasta kohden 1 henkilö/ 7 lasta
- osapäivähoidossa vähintään 1 henkilö/ 13 lasta
- lapsen kotona, hoitajan kotona ja ryhmäperhepäiväkodissa 1 henkilö/ 4 lasta mukaan lukien hoitajan omat alle kouluikäiset lapset. Lisäksi voidaan hoitaa yhtä perusopetuslain mukaista esiopetusta saavaa lasta tai koululaista.

Henkilöstön työajat suunnitellaan lasten etukäteen ilmoitettujen hoitoaikojen pohjalta. Henkilöstön ja lasten suhdelukua seurataan kuukausittain saatavien läsnäolotietojen avulla.

Työhyvinvointi

Yksikön toimintailmapiiri on muutoksille avoin ja ajankohtaisista varhaiskasvatuksen kysymyksistä käydään yksiköissä säännöllisesti keskustelua.

Lähiesimies käy vuosittain kehityskeskustelut oman yksikkönsä henkilöstön kanssa, ja yksikön toimintaa kehitetään keskustelujen pohjalta. Kehityskeskusteluissa arvioidaan lisäksi mm. koulutustarpeita ja työntekijä saa palautteen työsuorituksestaan.

Henkilöstölle järjestetään joka viides vuosi työterveystarkastus, jonka yhteydessä on työtyytyväisyyskysely. Yksiköt saavat kyselystä yhteenvedon, jonka perusteella niiden toimintaa kehitetään. Tarvittaessa työntekijöillä on mahdollisuus myös työnohjaukseen. Työnantaja tukee henkilöstön työhyvinvointia kannustamalla työntekijöitä omaehtoiseen liikuntaan osallistumalla osittain liikunnasta aiheutuviin kustannuksiin. Henkilöstöä palkitaan kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden mukaan.

Tiimityöskentely

Säännöllisesti pidettäville tiimipalavereille on sovittu aika ja paikka. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti tiimeissä ja koko yksikössä. Moniammatilliset tiimit antavat mahdollisuuden laajentaa yksittäisen työntekijän omaa ammatillista näkemystä. Lastentarhanopettaja toimii tiimin vetäjänä. Jokainen työyksikön jäsen vastaa omalta osaltaan toiminnan kehittämistä, suunnittelusta ja toteuttamisesta ja tuo oman tietonsa ja osaamisensa työyhteisön käyttöön. Tavoitteet asetetaan lapsiryhmän mukaan suunnittelupalavereissa ja ne päivitetään tarpeen mukaan. Uusi työntekijä perehdytetään omassa tiimissä.

Koulutus

Vuoden 2005 elokuun alusta tuli voimaan sosiaalihuoltolain (710/1982) täydennyskoulutusta koskevan 53 §:n (50/2005) muutos. Samanaikaisesti tuli voimaan myös sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki (272/2005). Säännösten mukaan työnantajan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö osallistuu peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Toteutuneella täydennyskoulutuksella pidetään yllä henkilöstön ammattitaitoa ja työkykyä. Kunnan alueella oleva osaaminen hyödynnetään sisäisellä koulutuksella.

Koulutusta järjestetään yhteistyössä lähikuntien varhaiskasvatuksen ja paikallisten oppilaitosten kanssa. Työntekijän osallistumista omaehtoiseen koulutukseen tuetaan mahdollisuuksien mukaan mm. kurssimaksun, matkakulujen tai palkallisen vapaan muodossa.

NÄIN TOIMINTAMME JÄRJESTETÄÄN

Asiakkaaksi tulo

Lapsella on subjektiivinen oikeus päivähoitoon ja se alkaa vanhempainrahakauden päätyttyä. Päivähoitohakemus tulee jättää vähintään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee päivähoitopaikan. Jos päivähoiton tarpeen alkamisajankohta ei ole ennakoitavissa ja hoitopaikan tarve johtuu työllistymisestä, opiskelusta tai koulutuksesta, tulee päivähoitopaikkaa hakea niin pian kuin tarpeen alkamisajankohta on selvillä, kuitenkin vähintään kaksi viikkoa ennen kuin hoidon tarve alkaa. Esiopetukseen ilmoitaudutaan vuosittain helmikuussa.

Lähtökohtana hoitopaikkaa järjestettäessä on perheen ensisijainen toive hoitopaikasta. Päivähoiton esimiehet päivittävät säännöllisissä kokoontumisissaan lasten sijoitukset ja tekevät päätöksen hoitopaikan saamisesta oman alueensa osalta.

Lapsen päivähoitosuhteen alkaessa ja hoitopaikkaa vaihdettaessa on ennen ensimmäistä hoitopäivää tutustumisjakso, jolloin lapsi iästä riippuen tutustuu huoltajiensa kanssa 2-5 kertaa hoitopaikkaan. Huoltajat täyttävät hoitosopimuksen tai varhaiskasvatussuunnitelman kansilehdet henkilöstön kanssa perustietojen kirjaamiseksi lapsesta ja lapsen hoidontarpeesta. Samalla heille kerrotaan päivähoidosta tarpeelliset asiat.

Palvelut

Kemissä tarjotaan seuraavia palveluja

- **päiväkotihoidoa** arkisin pääsääntöisesti klo 6.30-17.00 välisenä aikana
- **vuorohoidoa** Kaivolinnan päiväkodissa tarvittaessa viikon jokaisena päivänä 24 tuntia vuorokaudessa lukuun ottamatta joitain juhlapäiviä ja niiden aattoja. Hoidon tarve perustuu huoltajien päätyöstä tai opiskelusta johtuvaan vuorotyöhön, ja lasten hoitoajat perustuvat huoltajien työaikoihin.
- **perhepäivähoitoa** hoitajan omassa kodissa, lapsen kodissa tai ryhmäperhepäivähoitokodissa
- **esiopetusta** päiväkodeissa ja päiväkotien kouluilla toimivissa ryhmissä. Esiopetus on perusopetuslain pohjalta tapahtuvaa kasvatusta ja opetusta. Toiminta-aika on 4 tuntia päivässä vähintään 700 tuntia vuodessa.
- **varhaiserityiskasvatusta**. Erityispedagogiikka on osa varhaiskasvatuksen sisällä tapahtuvaa toimintaa, jolla vastataan lapsen erityisen tuen tarpeeseen. Kemissä varhaiserityiskasvatus toteutetaan päiväkotien tavallisissa lapsiryhmissä, ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa sekä Sauvosaaren integroidussa erityisryhmässä. Lapsen erityisen tuen tarve kartoitetaan henkilöstön ja huoltajien havainnoinnin, moniammatillisten työryhmien ja henkilöstön tukena toimivien erityislastentarhanopettajien kanssa.
- **lasten kotihoidontukea**, joka on lapsen hoidon järjestämiseksi vanhemmalle tai huoltajalle maksettavaa tukea, johon voi kuulua hoitoraha ja -lisä. Kotihoidontuki on osa lakisääteistä palvelua.

Kemin päiväkodeissa on käytössä hoitopaikkatakuu, jolloin perhe voi irtisanoa lapsensa hoitopaikan määräajaksi ja säilyttää samalla oikeuden entiseen hoitopaikkaan tietyn ajan kuluessa. Hoitosuhteen pysyvyys mahdollistaa myös hoitopaikassa pysyvät ihmissuhteet, jotka

ovat lapsen kehityksen kannalta erityisen tärkeitä.

Päivähoitopaikat on mitoitettu kulloisenkin tarpeen mukaan, vapaita paikkoja ei ole, jolloin kysynnän yllättävä lisäys voi tuoda paineita nopeastikin lisätä päivähoitopaikkoja. Tämä tuo haasteen laadukkaaseen varhaiskasvatukseen pitkäaikaissuunnitteluun. Myös poliittisilla päätöksillä voi olla vaikutus päivähoidon kysyntään. Kaupungin valtuusto on vuonna 2008 tehnyt toistaiseksi voimassa olevan päätöksen päivähoitomaksun perimisestä vain perheen nuorimmasta päivähoitossa olevasta lapsesta.

Toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi

Henkilöstö tuntee varhaiskasvatusta koskevat lait ja asetukset, jotka ohjaavat ja antavat raamit päivähoidon pedagogiselle toiminnalle. Kunnan esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmat antavat suuntaviivat varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen toteuttamiseen ja ohjaavat arviointia ja kehittämistä. Nämä suunnitelmat päivitetään säännöllisesti.

Päivähoidon ja esiopetuksen yksiköissä laaditaan yksikkö-, yksilö- ja ryhmäkohtaiset suunnitelmat. Yksikkökohtaiset suunnitelmat nostavat esille yksiköiden omaleimaisuudet. Yksilökohtaisia suunnitelmia tehdessä huomioidaan lapsen koko kehityshistoria ja mahdollisen tutkimustiedon lisäksi lapsen havainnointi hänelle tutussa ympäristössä kuten kotona ja päivähoitossa. Ryhmäkohtaiset suunnitelmat perustuvat lapsista lähteviin tavoitteisiin, joilla rakennetaan lasten ja ammattilaisten yhteistä arkea. Päivähoidon yksiköissä laadittuihin yksikkökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin on kirjattu yksiköiden pedagogisen toiminnan tavoitteet, toteutus ja arviointi. Henkilöstö toteuttaa ja kehittää päivähoidon arkea vastaamalla ryhmien ja yksilöiden tarpeisiin. Moniammatilliset tiimit mahdollistavat sujuvan arjen kulun ja jokainen kasvatuksesta vastuussa oleva huolehtii lapsikohtaisesta havainnoinnista.

Yksiköissä arvioidaan ja seurataan yleisten pedagogisten tavoitteiden ja yksilöllisten kasvatustavoitteiden toteutumista. Pedagogisen arvioinnin tekevät päiväkodin johtaja yhdessä lastentarhanopettajien kanssa. Säännöllisissä tiimipalavereissa kootaan arkipäivän havainnot arvioinnin ja toiminnan kehittämisen pohjaksi. Perheet osallistuvat arviointiin keskusteluissa ja kirjallisissa palautteissa.

Tukipalvelut

Erityislastentarhanopettajien toiminta muodostaa päivähoidon oman tukipalvelun.

Kiertävän erityislastentarhanopettajan tehtävät ovat kahdensuuntaisia: toisaalta selvittää, arvioida ja organisoida varhaiserityiskasvatusta kunnan tasolla ja toisaalta ohjata henkilökuntaa yksittäisen lapsen, lapsiryhmän tai päiväkodin erityiskasvatuksen järjestämisessä.

Päiväkodissa toimivat erityislastentarhanopettajat ovat päivähoidon työntekijöiden sekä huoltajien tukena erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Työnkuva vaihtelee päiväkotikohtaisesti ja toimikausittain resurssien sekä lasten ja henkilökunnan tarpeiden mukaan.

Varhaiskasvatuspsykologi tukee päivähoidon työntekijöitä ja lasten huoltajia lasten hoidon, kasvatuksen ja kehityksen edistämiseen liittyvissä asioissa sekä kasvatuksessa mahdollisesti ilmenevien ongelmien selvittämisessä.

NÄIN TEEMME YHTEISTYÖTÄ

Kasvatuskumppanuus on jaettua asiantuntemusta, jossa lapsen huoltajat ja varhaiskasvatuksen ammattilaiset toimivat yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Molemmilla on olennaista tietoa lapsesta ja tavoitteena onkin tukea huoltajien ensisijaista kasvatustavasta. Pohjana on molemminpuolinen luottamus, tasavertaisuus ja kunnioitus.

Varhaiskasvattajilla on velvollisuus olla aloitteellinen ja ylläpitävä osapuoli kasvatuskumppanuudessa. Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä päivittäisillä tapaamisilla, keskusteluilla, vanhempainilloissa sekä puhelimitse ja sähköpostilla. Yhteiset ja yksilölliset kasvatuskeskustelut mahdollistavat lapsen kehitystä tukevan yhteisen kasvatuksen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tekee yhdessä huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, joka päivitetään

vuosittain. Suunnitelma ohjaa lapsikohtaisesti varhaiskasvatuksen toteutumista.

Varhaiskasvatuksen yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa painottuu alueellisiin neuvolatyöryhmiin. Työryhmään kuuluvat jäsenet ovat lastenneuvolan ja äitiysneuvolan terveydenhoitaja, neuvolalääkäri, erityislastentarhanopettaja, varhaiskasvatuspsykologi ja sosiaalityöntekijä. Ryhmään voidaan kutsua myös muita asiantuntijoita. Tiimien tehtävänä on moniammatillisuutta hyödyntäen puuttua mahdollisimman varhain lapsen tai perheen hyvinvointia uhkaaviin riskitekijöihin. Periaatteena on asiakkaiden kokonaisvaltainen auttaminen. Tiimit suunnittelevat uusia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä työmuotoja ja toimivat työntekijöiden keskinäisenä konsultaatioryhmänä. Ryhmä toimii myös esiopetuksen oppilashuoltotyöryhmänä.

Esiopetuksen ja perusopetuksen vakiintuneina yhteistyömuotoina ovat palaverit kouluun siirtävistä lapsista. Esi- ja alkuopetuksen yhteistoimintojen kehittämiseksi rakennetaan jokaiselle lapselle yhteneväinen oppimispolku.

Yhteistyötä tehdään myös muiden lasta ja perhettä palvelevien tahojen kanssa. Niitä ovat nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntatoimi sekä yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat ja järjestöt. Varhaiskasvatuksen ja näiden toimijoiden välisen yhteistyön tarkoitus on täydentää palveluja.

LOPUKSI

Kenen vastuulla on laatu? Laatutyötä ei voi saada päätökseen, vaan se tulee jatkumaan yksiköissä. Henkilöstön tehtävänä on pohtia, tarvitaanko yksikköön tarkempia sopimuksia, onko sopimukset kirjattu, miten asiat otetaan esille, onko henkilöstö valmis sitoutumaan sopimuksiin, miten lapsi ja perhe kohdataan arkipäivän tapaamisissa jne.

Laatua varhaiskasvatuksessa on vaikea määritellä ja vielä vaikeampi mitata. On täysin toisistaan poikkeavia mielipiteitä laadun mittauksesta. Joidenkin tutkijoiden mukaan laatua ei voi tutkia, arvioida eikä määritellä. Laatu on subjektiivinen, yksilön omiin näkemyksiin liittyvä käsite. Toisaalta joidenkin tutkijoiden mukaan laatu pitää määritellä ja sitä pitää pystyä arvioimaan yhteisten kriteereiden mukaan. Laatu on siis vaikeasti määriteltävissä, mutta sen puuttuminen huomataan helposti.

Keskeiset varhaiskasvatuksen laatuun vaikuttavat tekijät ovat lapsiryhmän koko ja rakenne, henkilöstön määrä suhteessa lapsilukuun sekä henkilöstön pätevyys ja pysyvyys. Resursseilla on suuri merkitys laatutyössä, mutta on myös laatutekijöitä, jotka eivät maksa mitään. Laatua on se, miten ihminen kohtaa ihmisen.

